

PRATARMĖ

Devintame šio leidinio tome aptariamos aktualesios ugdymo ir švietimo problemos, išskylančios XXI amžiaus pradžioje įvairių tipų mokykloms. Pirmameskyriuje iškeliami aukštojo mokslo institucijų – universitetų – pertvarkos problema, kuri nagrinėjama remiantis Bolonijos deklaracija. Kartu analizuojami ir ne mažiau svarbūs mokytojų rengimo aukštesiose mokyklose klausimai. Iš jų daugiausia dėmesio skiriama mokytojo profesijos įprasminimui kaip jo profesionalumo tobulinimą determinuojančiam veiksniumi. Taip pat svarstoma mokytojo autoriteto didinimo problema, pabrėžiama ir pagrindžiama būsimų ir esamų mokytojų komunikacinių mokėjimų ugdymo svarba, jų atsakomybės skatinimo ir išprusimo nustatymo reikšmė. Pateikiami ir kai kurie plačiai taikomi pasaulyje socialinių darbuotojų ir socialinių pedagogų rengimo modeliai. Šalia to skaitytojai ras vertingos informacijos apie aktyviosios mokyklos patirtį rengiant pedagogus XX amžiaus pradžioje, taip pat apie Immanuelį Kantą, garsėjusį savopedagogine išmintimi XVIII amžiuje.

Antrame skyriuje atskleidžiami kai kurie ryškesni šių laikų moksleivių asmenybės brandos bruožai. Remiantis konkrečių tyrimų duomenimis šiame skyriuje pirmiausiai išryškinti jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ir humaniškumo ypatumai. Pažymėtina, kad čia aptariama ir to paties amžiaus vaikų, turinčių kalbos sutrikimų, verbalinio kūrybiškumo raiška. Nemažai vietos skiriama paauglių ir jaunuolių vertybių internalizacijos lygmenis ir jo priklausomybės nuo mokyklos profilio aptarčiai. Taip pat pateikiami šiuolaikinių paauglių lytinio elgesio tyrimo rezultatai ir analizuojami ilgamečių longitudinalinių tyrimų duomenys apie paauglių santykių dina-

miką, būdingą šiam laikmečiui. Be to, šiame skyriuje esama straipsnių apie vyresniojo mokyklinio amžiaus moksleivių toleranciją, mokomosios ir popamokinės veiklos įtaką jos raidai, taip pat apie vyresniųjų moksleivių požiūrį į mokyklos modernizavimą ir į savo vaidmenį šiame procese.

Trečiame skyriuje gvildenami bendrieji ugdymo klausimai. Čia pateikiama mokslinių straipsnių, nagrinėjančių filosofinius, psichologinius ir pedagoginius ugdymo aspektus. Todėl šiame skyriuje pagrįstai iškeliami idealistinio realizmo paradigma ir pagrindžiama jos reikšmė ugdymui, akcentuojama asmens savisaugos įgymių ugdymo idėja, rašoma apie mokymą mąstyti postmoderniosios filosofijos požiūriu, siekiama apibrėžti klasikinių ir moderniųjų kalbų sąsajas. Kartu aktualizuojamos ir diferencijuoto bei autonominio ugdymo idėjos, analizuojami mokinių meninio ugdymo klausimai, nagrinėjami mokymosi rezultatų vertinimo psichopedagoginiai pamatai.

Ketvirtame skyriuje skaitytojai kviečiami diskutuoti apie aktualius švietimo sistemos tobulinimo aspektus, požiūrį į švietimą, kaip į paslaugų sistemą, rengiamą naują Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą ir jo trūkumus. Skaitytojai raginami pamąstyti ir apie jaunimo rengimą visaverčiam gyvenimui, siekiant optimizuoti socialinę jo integraciją ir padėti išvengti socialinės jaunosios kartos degradacijos, o ypač sparčiai plintančios narkomanijos. Šiuo požiūriu atkreipiamas dėmesys į profesinės orientacijos svarbą renkantis darbo ir gyvenimo kelią, kartu kviečiama prisiminti ir aktualizuoti tai, ką vertingo šioje srityje buvo sukūrę Lietuvos ir pasaulio edukologai.

Vanda Aramavičiūtė